

HIM-nytt

HIM

INFORMASJON

Trenger du nye bioposer eller plastsorteringssekker?

Alt du trenger å gjøre er å knytte en matavfallspose på matavfallsbeholderen, og du får nye når beholderen tømmes.

Likedan gjør du når du trenger plastsorteringssekk, bare husk å feste en plastpose på papirbeholderen i stedet.

Ny utleveringsmodell for matavfallsposer og plastsorteringssekker

Vi øker servicen, sparer miljøet og reduserer kostnadene.

Fram til nylig har HIM delt ut matavfallsposer og plastsorteringssekker til alle husstander årlig. De som er flinke til å sortere brukte disse opp før de fikk nye, og for noen føltet det som om de ble «straffet» for miljøinnsatsen da de selv måtte sørge for å handle inn nye. Samtidig vet vi at ikke alle er like flinke til å sortere, og at enkelte steder ble poser og sekker liggende ubrukt.

Av den grunn har vi endret utleveringsmodellen slik at alle skal få nye matavfallsposer og plastsorteringssekker når de trenger det. Det eneste du trenger å gjøre er å knytte en matavfallspose på matavfallsbeholderen, og/eller en plastpose på papirbeholderen.

Renovasjonsbilene som henter inn matavfall og restavfall har med seg matavfallsposer, mens bilene som henter inn papiravfall og

plastemballasje har med seg plastsorteringssekker. En pose på riktig beholder er altså et signal til renovatøren om at du trenger nye.

Innkjøp og utlevering av matavfallsposer og plastsorteringssekker koster HIM en hel del, og det er lite miljøvennlig å dele ut poser og sekker som ikke blir brukt. Vi i HIM håper derfor at endringen blir godt mottatt og at den bidrar til at vi kan holde ditt renovasjonsgebyr lavt.

NB! I borettslag og sameier bør utleveringen skje gjennom vaktmester, styret eller annen ansvarlig eller utnevnt person. Vi oppfordrer disse til å ta kontakt med HIM, slik at personen får utlevert poser og sekker for videre utlevering ved behov. Alternativt kan dere knytte på plastpose eller biopose på beholderne så vil renovatøren legge igjen samme antall som poser eller sekker som det er gitt melding om.

Affi bruktbuikk - verdt et besøk!

Har du besøkt Affi Bruktbutikk på Årabrot Miljøpark? Hvis ikke kan vi anbefale en visitt lørdag 7. april. Da er det nemlig auksjon!

Auksjonen vil foregå etter vanlig åpningstid, klokken 14.00-15.00. Butikken vil selvsagt holde åpent hele dagen, og det blir også kafé og aktiviteter for barna.

På bruktbuikken kan du dra på skattejakt, og finne flotte ting til en rimelig penge. I forkant av auksjonen har vi satt til side en god del varer som vi tror kan ha stor interesse. Lav utbudspris.

Noe av det viktigste du kan gjøre for miljøet er å unngå å kaste gjenstander som kan brukes om igjen. Du bør derfor selge gamle ting, eller levere det til Affi bruktbuikk slik at andre kan få glede av det. Husk at det også er bra for miljøet å kjøpe brukt - produksjon av nye ting og frakt av disse, bidrar til forurensning og global oppvarming.

Sett av lørdag 7. april – vi møtes til «loppis» på Affi!

Lørdag 7. april er det igjen klart for auksjon på Affi bruktbuikk.

Ja, takk!

Glassflasker
Syltetøyglass
Barnematglass
Hermetikkbokser
Myke metallbokser
Aluminiumsfolie
Øl/mineralvannsbokser uten pant
Metallokk
Metallkorker
Metalltuber
Telyskapser

Nei, takk!

Porselen, keramikk og krystall
Ildfaste former
Speil og vindusglass
Lyspærer og batterier
Malingsspann
Metallgjenstander som ikke er
emballasje, f.eks.:
Stekepanner
Kasseroller
Bestikk
Bildeler

Hva kan kastes i beholderen for emballasje av glass og metall?

Når du sorterer eget avfall foredler du det til en råvare som benyttes til produksjon av nye produkter. Når råvarene sendes til gjenvinning blir den kontrollert og sjekket om kvaliteten er god nok. Det er derfor viktig med riktig sortering.

Nedenfor følger noen enkle tips vedrørende sortering av glass- og metall emballasje:

- Det er kun emballasje som skal kastes oppi beholderen for glass og metall
- Tilgriset emballasje skal skylles i kaldt vann
- Prøv å unngå at emballasje av glass blir knust når du legger det oppi beholderen

Det er ordningens finansieringsmodell, og produksjonstekniske forhold, som er årsaken til at det bare er emballasje som skal oppi beholderen. For eksempel kan ildfast glass og porselen skape problemer i gjenvinningsprosessen. Glasseemballasjen skal sorteres før videre gjenvinning, og det er derfor en fordel at glasset ikke er for mye knust.

Hva skjer med emballasjen av glass og metall etter henting?

Etter kildesortering og henting, sendes emballasjen til Syklus sitt sorteringsanlegg på Onsøy, utenfor Fredrikstad. Her blir metallet sortert i ulike typer metall og glasset sortert etter farge.

Stålet sendes til Celsa Stål i Mo i Rana som er det eneste stålverket som tar imot resirkulert stål i Norge. Armeringsjern og kleshengere er eksempler på nye produkter som lages av resirkulert stål.

Aluminium sendes til smelteverk i Europa for omsmelting til ny aluminium. Omsmeltet aluminium blir til stekepanner, bildeler, sykler og alt annet hvor man bruker aluminium.

Glasset sendes med båt til glassverk i Danmark eller lenger sør i Europa for omsmelting til ny emballasje. Glasset med lavest kvalitet blir råvare til Glassopor skumglass som er et byggemateriale som benyttes i samferdsel- og byggeprosjekter. Glassopor produseres ved Syklus sitt anlegg utenfor Fredrikstad.

Emballasje av glass og metall er som skapt

for gjenvinning. Materialene har vært brukt av mennesker i lang tid. Det fine er at de kan gjenvinnes i det uendelige uten å tape verdi.

Det er også langt mindre ressurskrevende å lage nye produkter av avfallsbaserte råvarer sammenlignet med å starte prosessen helt fra begynnelsen.

Utskiping av ferdig sortert glassemballasje til gjenvinning. Foto: Per Tore Molvær

HIM-renovasjon i forbedret app-utgave

HIM Renovasjon er en nyttig app. Den hjelper deg til å få full oversikt over dine tømmedager, og du kan også sette på varsling dagen før tømning av de enkelte beholderne. I tillegg kan du søke fram informasjon om riktig sortering av ulike typer avfall og få andre nyttige opplysninger.

HIM Renovasjon lanseres i ny og forbedret drakt. Her er det foretatt feilrettinger og lagt inn nye funksjoner. Der- som du har hatt problemer med den forrige versjonen av appen, anbefaler vi deg å prøve den nye. Appen kan lastes ned på både iPhone og Android.

Sortering på anleggene

Alt avfall som leveres til HIM må sorteres. Ved å pakke lasset etter leveringsrekkefølgen på mottakene vil du spare tid.

Ved å pakke smart vil det gå mye raskere å lesse av. Det er også en fordel å kjøre bilen framover i køen for å slippe andre fram. Selv om det er trangt på sorteringsrampen på Årabrot Miljøpark er det mulig å kjøre forbi dersom du parkerer helt til siden.

Hagevirke og asbestholdig avfall skal leveres for seg. Husk å pakke asbestholdig avfall godt inn i plast og merk det godt.

Grunnen til at alt avfall skal sorteres er at HIM kan behandle dette på den rimeligste og mest miljøvennlige måten. Når du sorterer avfallet gjør du det om til en råvare som går inn i nye produksjonsprosesser. Det er derfor viktig at du sorter riktig! Vi kaller det kvalitetsgjenvinning.

Eksempler på feilsortering og hvilke konsekvenser det kan få:

- Gips, metall og murstein brenner ikke og har ingenting i en forbrenningsovn å gjøre. Dette skal derfor ikke kastes i restavfall. Videre er det dyrt å behandle restavfall og utsortert metall er verdifullt.
- HIM lager kompost av matavfall og rent trevirke. Malte materialer og trykkimpregnert trevirke inneholder miljøgifter og dersom dette kastes feil vil det forurense komposten. Den vil da få bruksbegrensninger og kan i verste fall ikke omsettes.
- Feilsortert avfall kan gjøre at HIM får mindre betalt, må iverksette kvalitetssikringstiltak eller i verste får leveringsstopp.

Sorteringsrekkefølgen på Årabrot Miljøpark:

1. Papir
2. Brennbart restavfall
3. Blandet skrapmetall
4. Papp
5. Behandlet/malt trevirke
6. Trykkimpregnert trevirke
7. Gips
8. Blandet plast
9. Ubehandlet trevirke
10. Ikke brennbart restavfall
11. Vinyl/gulvbelegg
12. Isolasjon
13. Emballasje av glass og metall
14. Hvitevarer
15. Vinduer
16. Elektrisk- og elektronisk avfall
17. Farlig avfall
18. Tøy til gjenbruk

Sorteringsrekkefølgen ovenfor kan avvike noe på Toraneset Miljøpark og på mottaket vårt i Etne.

Ann Helen Larsen Valeur kvitter seg med ting på Årabrot Miljøpark.

Snart starter hagesesongen

Når våren kommer er det viktig å gi busker og bed riktig og nok gjødsel.

Til dette anbefaler vi HIM-Kompost som er produsert av matfall eller hagevirke. Komposten selger vi rimelig fra våre anlegg på Toraneset, Etne og Årabrot.

Vi produserer også HIM-Jord som er særlig godt egnet til etablering av plen og bed. HIM-Jord er normalt fri for ugress og er lett å legge.

Dette er lokalproduserte, miljøvennlige produkter til en rimelig penge. Produktene har gjennomgått streng kvalitetskontroll og er godkjent av Mattilsynet. Alle som kjøper jord og kompost hos HIM får med en varedeklarasjon som beskriver riktig bruk og viktige egenskaper ved produktene.

Komposterer du selv, eller har du lyst til å begynne med det? HIM selger pent brukte kompostbeholdere til en rimelig penge dersom vi har på lager.

Onsdag 2. mai klokken 19.00-21.00 arrangerer vi gratis kompostkurs på Tysværtunet. Vi har plass til rundt 50 deltagere. Påmelding skjer via våre nettsider, eller ved å kontakte HIM. Her er det «første mann til mølla»-prinsippet, så vær rask!

Administrerende direktør i HIM, Gro Staveland, overrekker pengegaven til Bjørn Otto Sydnes.

Ny vinner i Returkartonglotteriet

I fjor hadde HIM tre lokale vinnere i Returkartonglotteriet. I årets første trekning var det Bjørn Otto Sydnes fra Haugesund som ble trukket ut som vinner av 10.000 kroner. Lykkeloddet hadde han laget av tomme drikkekartonger. HIM gratulerer!

Siden 1997 har alle som skyller, bretter og stapper drikkekartonger automatisk deltatt i Returkartonglotteriet. Lotteriet administreres av Grønt Punkt Norge, og hvert år trekker de ut hele 124 vinnere som deler en pott på 1,6 millioner kroner. Fire av disse vinner 100.000 kroner, mens de resterende får 10.000 kroner hver. Denne gangen var det Bjørn Otto Sydnes fra Haugesund som vant 10.000 kroner. Nytt fra 2017 er at man kan delta i lotteriet med enkeltkartonger.

Første mannlige vinner!

Bjørn Otto er den tolvte lokale vinneren av 10.000 kroner fra HIM- området siden 2011. Med unntak av Espira Garhaug barnehage i Tysvær, har alle vinnerne vært kvinner. Det er derfor ekstra gledelig at en mann vant denne gangen. Det er imidlertid lenge siden vi har hatt en vinner av 100.000 kroner. Får vi en lokal vinner som stikker av med hovedgevinsten neste gang?

Portrettet

«Renovasjonssjefen»

Tor Harald Håland

Tor Harald er ansatt som daglig leder i HIM Transport AS, og har ansvaret for 16 sjåførere og renovatører fordelt på tolv renovasjonsbiler. Veien dit kan best beskrives som en ilddåp i bransjen!

Tor Harald ble ansatt som avdelingsleder i RenoNorden AS (RN) høsten 2016. RN startet opp nytt renovasjonsanbud og nye renovasjonsruter fra januar 2017. Når RenoNorden samme høst gikk konkurs ble han overført til HIM. Her ventet nye renovasjonsruter og ny henteordning for emballasje av glass og metall fra januar 2018.

– Det må ha vært krevende for han, men dette har han taklet på en utmerket måte, sier administrerende direktør Gro Staveland i HIM.

Opprinnelig er Tor Harald platearbeider, men har tilegnet seg ledereerfaring fra Bygg & Anlegg, industri og transport. Arbeidslederskolen gjennomførte han på fritiden i 2012, og i RN var han distriktssjef for Sør-Vestlandet den siste tiden.

Alltid miljøbevisst

Han har alltid vært miljøbevisst, men det var først etter at han begynte i renovasjonsbransjen at han har sett hvor viktig riktig sortering er. Med elektroniske førerterminaler i alle bilene, er det lett å melde inn avvik.

Dersom noen for eksempel har lagt annet avfall i en papirbeholder, skal ikke renovatøren ta den med seg fordi det kan forurense det sorterte papiret. Det er derfor viktig at renovatøren gir HIM melding om hvorfor beholderen ikke er tømt, slik at de kan gi et godt svar når kunden tar kontakt.

Krevende jobb

Tor Harald har stor respekt for renovatørenes jobb.

– De utfører en fysisk krevende jobb og håndterer hundrevis av beholdere hver eneste dag. I tillegg er jobben deres svært synlig, noe som gjør at mange har lav terskel for å kontakte HIM dersom de har noe å utsette på jobben.

Tor Harald oppfordrer derfor alle abonnenter om å sette fram beholderne til veikanten på tømmedag, strø og måke om vinteren og ellers gjøre slik HIM anbefaler.

– Da får renovatørene en bedre og sikrere arbeidsdag, sier han.

– Selv om bilene har blitt stadig større, er framkommeligheten forbausende god. Blant annet svinger renovasjonsbilene på bakke boggi, og de har ryggekamera, vekt og annen elektronikk som gjør dem enklere å manøvrere.

Tor Harald bor i Førre i Tysvær, er gift og har to barn. På fritiden liker han å holde seg i form som spinninginstruktør hos Friskis og Svettis, og deltar i flere sykkelritt. Han er lagleder for A-laget til Stegaberg og er stort sett å se på alle FKHs hjemmekamper sammen med kona.

Slik bruker du den blå plastkroken

Sammen med den nye beholderen til emballasje av glass- og metall fikk du en smart blå plastkrok.

Den skal festes på håndtaket på papir-beholderen og brukes som krok for plast-sorteringssekken. Da unngår du at sekken tas av vinden, samtidig som det er lett for renovatøren å hente den inn.

Abbonenter som deler beholder med andre får felles krok, og den/disse må derfor alltid være festet på beholderen.

HIM støtter lokale ryddedugnader

Plast og herreløst avfall er et økende miljøproblem. HIM støtter derfor lokale ryddeaksjoner ved at innsamlet avfall kan leveres gratis til oss.

Det eneste du må gjøre er å opprette en ryddeaksjon på nettsiden:

www.holdnorerent.no/ryddeportalen

Husk å ta med aksjonskode ved levering.

På «holdNorerent» sine nettsider kan du lese mer om ordningen som primært gjelder for kystsoner, vann- og vassdrag. Støtten til ryddedugnad er rettet mot avfall som ikke hører hjemme i naturen. Velforeninger, bo-rettsslag, frivillige organisasjoner og grupper av frivillige kan søke, men det forutsettes at området som ryddes ikke er offentlig, det vil si offentlig badeplass, veistrekning og lignende.

På HIM sine nettsider kan det også søkes om støtte til å rydde naturområder som ikke er strandsone eller vassdrag. Søknaden godkjen-

nes av HIM på forhånd. Den beste måten å unngå at avfall havner i naturen er selvsagt å ta vare på eget avfall og levere det til gjenvinning. I tillegg oppfordrer HIM alle til å ha med seg en liten ryddepose på tur.

Sammen jobber vi for et bedre miljø!

Til deg som har septiktank

Tips for å unngå bomtur

Det utføres regelmessig tømning av cirka 6.500 septik-anlegg i HIM-området. For å unngå bomtur er det viktig at tankene er klargjort og tilgjengelige for tømning.

NB! Husk å flytte tunge gjenstander bort fra septiktanken før tømning.

Det er JTR gruppen AS som utfører slamrenovasjon på vegne av HIM. To-tre uker i forkant av planlagt tømning, sendes det ut varsel om at anlegget skal tømmes. Dette gjøres for at eier skal ha tid til å klargjøre anlegget.

– Dessverre opplever vi fra tid til annen at sjåfør på slambil ikke finner et anlegg, eller at anlegget ikke er mulig å tømme på grunn av ulike hindringer, sier Espen Holm i tømmefirmaet JTR Gruppen AS.

I slike tilfeller må de som oftest registrere bomtur – med andre ord: ikke tømt tank. En bomtur medfører ekstra kostnader – en kostnad kunden må betale.

Unngå bomtur

Prisen for en bomtur er kr. 540,-. Beløpet skal dekke tapt tid for JTR og HIMs oppfølging av slamavtalen. Ved bomtur har kunden rett på å få utført planlagt tømning uten ekstra

kostnad. Kunden blir da gjort oppmerksom på bomturen, vanligvis gjennom ett skriv. Her blir kunden bedt om å klargjøre anlegget og ta kontakt med HIM.

Ordringen med slamtømning ble i 2016 overført fra kommunen til HIM. Det medførte både nytt renovasjonsfirma og en del nye renovatører. Flere anlegg kan derfor være nye for de som skal tømme. Spesielt tanker som kan være vanskelige å finne bør derfor merkes tydelig.

Sjekk om du har avtale om slamtømning

Har du septiktank på eiendommen din, men er usikker på om du har en aktiv avtale? Sjekk din siste tilsendte faktura fra HIM om du har betalt slamavgift. Dersom faktura kun viser renovasjonsavgift, kan det tyde på at du ikke har en aktiv slamavtale.

Ta kontakt med HIM slik at vi kan registrere slamanlegget og sikre regelmessig tømning.

Åpningstider

Årabrot Miljøpark

Mandag, tirsdag, torsdag og fredag	08.00-15.00
Onsdag	08.00-19.00
Lørdag	09.00-14.00

Affi Bruktbutikk

Åpner 10.00 på hverdager. Har ellers samme åpningstid som Årabrot Miljøpark.

Toraneset Miljøpark

Mandag, tirsdag, onsdag og fredag	08.00-15.00
Torsdag	08.00-19.00
Lørdag	09.00-14.00

Etne Miljøstasjon

Mandag og onsdag	15.00-19.00
Lørdag 21.- og 28. april, 5.- og 12. mai 2018	09.00-14.00

Mobile mottak, 2018:

HIM vil ha mobile mottak på Boknaberg, Muslandsvåg, Vikedal og Slåttevik i april og i høst. For dato og klokkeslett se www.him.as

HIM IKS

Haraldseidvågen 288, 5574 Skjold
post@him.as • 52 76 50 50

Sjekk ut dine tømmedager på vår app og få digitale tømmekalender!

I HIMs app kan du finne din tømmekalender, og få melding om tømning dagen før. På våre nettsider har vi en digital tømmekalender der du også kan finne samme informasjon, samt melde deg på vår gratis SMS-tjeneste.

